

BIKS

- Günceli

2012 yılı

Şu sıralarda araştırmamız sekizinci yılına ulaşmış bulunmaktadır. Araştırmamızın başlangıcında üç yaşında olan çocuklar kısa zaman içerisinde ilköğretim dördüncü sınıftan sonra gerçekleşen geçiş dönemi karşı karşıya kalacaklardır. Bazı çocuklar ise bu geçiş dönemini gerçekleştirmiş durumdadır. Çocukların gelişmesiyle ilgili bilimsel gözlemlerimiz, dergi metinlerinde ve konferanslarda yapılan konuşmalarda görüldüğü gibi hem ulusal, hem de uluslararası bakımdan çok önemlidir. Araştırmamız sonucunda elde edilen veriler proje çalışanları için de büyük önem taşımaktadır. Bu veriler ışığında geçmiş yıllarda çeşitli bitirme ve doktora tezleri yazılmıştır.

İçerikler:

Bu gelişmelerin tümü sizlerin katkısı ile gerçekleşmiştir. Bu yüzden biz size, çocuk ya da ebeveyn, öğretmen ya da eğitimci olsun, teşekkür ediyoruz.

BIKS Araştırması şuan son aşamasında bulunmaktadır. Çocuklardaki okul gelişiminin yönlerini kavramak üzere 2012'nin mart ayından itibaren katılan ailelerle bir kez daha bağlantı kuracağız ve mayıs ayından itibaren katılan okulları ziyaret edeceğiz. 2013 yılının şubat sonunda araştırmamız şuan yapılmakta olan şekiliyle sona erecektir. Araştırmamızın başka bir şekilde devam edip etmeyeceği şu an düşünülmektedir.

Elinizdeki BIKS Günceli aracıyla geçmişte yapılmış anketlerin bazı sonuçları ile sizi bilgilendirmek istiyoruz. Sizin ilginizi çekebileceğini umuyoruz.

Birinci bölüm çocuğun okula başlamasının ebeveynler açısından nasıl algılandığı ile ilgili olup, okul hayatının başlamasının ailelerde ne gibi değişikliklere yol açtığı sorusunu cevaplamaya	S. 2
İkinci bölümün ana konusu çocukların çaba sarf etme eğiliminin ve öğrenme isteğinin ikinci ve üçüncü sınıftaki belirtileridir.	S. 4
Son olarak üçüncü bölümde çaba sarf etme eğilimi ve öğrenme isteği ile okulda gösterilen başarı arasındaki bağlantı açıklanmaktadır.	S. 7

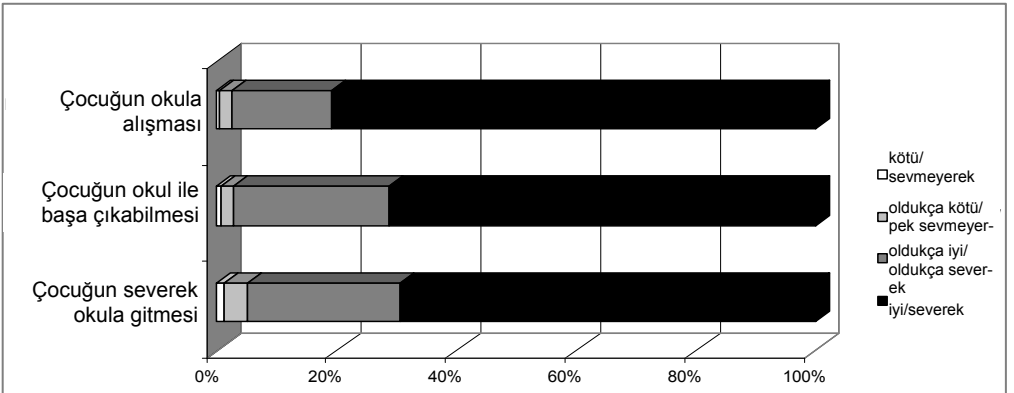
İyi okumalar diliyoruz!

„ilkokula başlama ile neler değişiyor?”

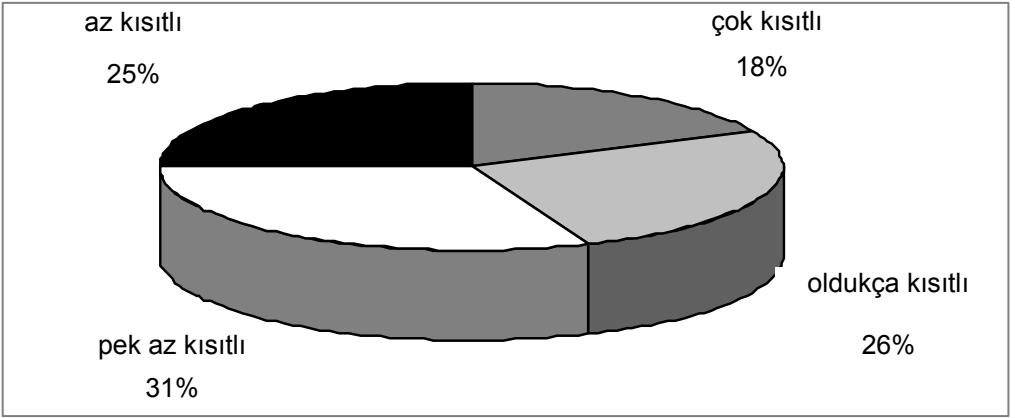
İlkokula başlama birçok alanda değişimlere yol açmaktadır. Bu değişimler hem çocuğu, hem de bütün aileyi etkilemektedir. Ebeveynler için çocuğunun severek okula gitmesi, yeni ortamına alışıp kendisini iyi hissetmesi önemlidir. Bu yüzden BİKS Araştırması'na katılan çocukların ebeveynlerinden ilkokul başladıktan yarım yıl sonra aşağıdaki üç soruyu cevaplandırmaları istenmiştir: 'Çocuğunuz şu ana kadar ilkokula ne kadar iyi alıştı?', 'Çocuğunuz genel olarak okul ile nasıl başa çıkıyor?' ve 'Çocuğunuz genel olarak ne kadar severek okula gidiyor?'. Cevap veren ebeveynlerin çoğunluğu (80.8%) çocuğunun okula iyi bir şekilde alışmış olduğunu belirtmiştir. Diğer taraftan birkaç ebeveyn (2.5%) ise çocuğunun okula alışmasını oldukça kötü veya kötü olarak değerlendirmiştir. Çocuğun okul ile nasıl başa çıktığı sorusu karşısında da birçok ebeveyn (71.2%) çocuğunun okul ile iyi baş ettiğini söylemiştir. Ebeveynlerin yüzde 26.1'si aynı soruyu oldukça iyi başa çıkıyor olarak cevaplandırırken sadece küçük bir kısmı (2.7%) çocuğunun okul ile oldukça kötü yahut kötü bir şekilde başa çıktığını belirtmiştir. Çocukların okula severek gidip

gitmediği sorusu da oldukça olumlu cevaplandırılmıştır. Ebeveynlerin çoğunluğuna göre çocuklar okula severek yahut oldukça severek gitmektedir. Sadece yüzde 5.1'i çocuğunun okula sevmeyerek ya da pek sevmeyerek okula gittiğini söylemektedir. (Resim 1'e bakınız).

Çocuğun okulda iyi hissetmesi yanında ilkokula başlamadan dolayı aile içerisinde de değişimler meydana gelebilmektedir. Örneğin aile bireylerinin birbiriyle geçirdiği zaman değişebilmektedir. Bu yüzden ilkokul başladıktan yarım yıl sonra ebeveynlere çocuklarının okula başlamasından dolayı aile hayatının belirli yönlerinin ne kadar değişmiş olduğu sorulmuştur. Bu sorular, çocuğun başka kişilerle paylaştığı zaman, ebeveynlerin birbiriyle geçirdiği zaman ve okula başlamanın getirdiği eğitim zorlukları ile ilgilidir (Çizgele 1'e bakınız). Ebeveynlerin dörtte birine göre çocukların kardeşleriyle geçirdiği zaman genellikle azalmaktadır. Ankete katılan ailelerin yüzde 61.1'i ise bu durumda bir değişiklik olmadığını belirtirken, ailelerin yüzde 14.5'inde ise çocuklar kardeşleriyle daha fazla zaman geçirmektedir. Ebeveynlerin birbirlerine ve çocuklarına ayırdığı zamanın değişip değişmediği sorusu karşısında, ankete katılan ebeveynlerin üçte biri değişiklik olmadığını ifade etmiştir. Ebeveynlerin

Resim 1: Çocuğun birinci sınıftaki genel durumunun değerlendirilmesi

Resim 2: Ebeveynlerin boş zamanlarının kısıtlanması

yaklaşık yüzde 20'si çocuğun ilkokula başlamasından sonra ebeveyn olarak birbirleriyle daha az zaman geçirdiğini söylerken, yüzde 4.3'ü birbiriyle daha çok zaman geçirdiğini ifade etmiştir. Buna karşılık ailelerin yüzde 11.2'sinde anne veya baba çocuğuyla birlikte daha fazla zaman geçirmektedir ve aşağı yukarı aynı oranda ebeveyn (12.5%) çocuğuyla daha az zaman

belirtmiştir. Ebeveynlere ayrıca eğitim ile ilgili zorluklar bekleyip beklemedikleri sorulmuştur. Ebeveynlerin çoğunluğu (79%) ilkokulun başlaması ile eğitimin zorlukları karşısında kaldıklarını belirtmiştir. Ailelerin beşte biri eğitim konusunda zorluklar yaşamadığını belirtirken, ebeveynlerin yüzde 1.8'i için bu zorluklar azalmıştır.

Çizelge 1: Okula başlamanın getirdiği değişimler (% olarak)

	şu an daha az	değişiklik yok	şu an daha çok
Çocuk, kardeşleriyle zaman geçiriyor	24,4	61,1	14,5
Ebeveynler birbiriyle zaman geçiriyor	19,9	75,7	4,3
Çocuk, ebeveynlerden bir tanesiyle zaman geçiriyor	12,5	76,3	11,2
Çocuk, yaşlılarıyla zaman geçiriyor	11,2	38,5	50,4
Eğitim ile ilgili zorluklar	1,8	19,2	79,0

geçirmektedir. Büyük değişiklikler çocukların yaşlılarıyla geçirdikleri zaman konusunda göze çarpmaktadır. Çocukların yarısından fazlası okula başladıktan sonra yaşlılarıyla daha çok zaman geçirmektedir. Çocukların yaşlılarıyla geçirdiği süreç ailelerin 38.5'inde değişmezken, ebeveynlerin yüzde 11.2'si çocuklarının şu anda yaşlılarıyla daha az zaman geçirdiğini

Ebeveynlere aynı zamanda çocuklarının okula başlaması ile kendi özgürlüklerinin (örneğin günlük hayat ya da tatil planları) ne kadar kısıtlandığı sorulmuştur. Anketeye katılan ebeveynlerin yüzde 24.8'i biraz kısıtlandıklarını belirtirken, ebeveynlerin yüzde 31.4'ü çocuğun okula gitmesinden dolayı oldukça az kısıtlandıklarını dile getirmiştir. Ayrıca ebeveynlerinin yüzde

26.2'si yeni durumdan dolayı oldukça çok kısıtlandıklarını söylerken, ebeveynlerin yüzde 17.7'si hatta çok kısıtlandıklarını belirtmiştir.

Özet olarak denilebilir ki ebeveynlere göre çocukların çoğunluğu ilkokul hayatı ile başa çıkabilmektedir. Çocuklar okula severek gitmektedir, bu yeni duruma iyi bir şekilde alışmışlardır ve genel olarak okul ile başa çıkmaktadırlar. Okul hayatının aile hayatında yol açtığı değişiklikler özellikle çocukların kardeşleriyle daha az zaman ve yaşitlarıyla daha fazla zaman geçirmelerinde görülmektedir. Buna ilaveten ebeveynler kendilerini çocuklarının eğitimi konusunda daha büyük zorluklar karşısında görmektedirler. Ebeveynlerin yarısından azı çocuklarının okula başlamasından dolayı özgürlüklerinin kısıtlandığını hissetmektedir. Ailelerin çoğunluğu ise kısıtlandığını hissetmemektedir.

'Okul zevklidir!' İlkokulda çaba sarf etme ve ders çalışma isteği

Çocuklar ilkokulda sadece okumayı, yazmayı ve hesaplamayı öğrenmezler aynı zamanda ilerdeki hayatları için önem taşıyan genel beceri ve yeteneklerini geliştirmektedir. Bunların dışında çocuklar okul hayatı ve ders çalışma konusunda yeni tutumlar geliştirmektedirler. Çocuklar korku ve stres yaşamaktan ziyade okula gitmekten ve ders çalışmaktan zevk duymalıdır. Aynı zamanda okulda olumlu tecrübeler edinmelidir. Ders çalışmaya olumlu bir şekilde bakan okul çocukları daha başarılı olmaktadır. Çocukların ders çalışma isteği ve çaba sarf etme eğilimi okul hayatı ve ders çalışma

açısından iki önemli unsur olarak görülmektedir.

Öğrenme isteği ve çaba sarf etme eğilimi nedir?

Ders çalışma isteği çok olan okul çocukları gönüllü ve istekli bir şekilde ders çalışmaktadırlar. Bu çocuklar günlük okul işlerini zevk ile halletmekte ve ödevlerini istekli bir şekilde yapmaya başlamaktadırlar. Öğrenme isteği yüksek olan ilkokul çocukları daha yüksek bir başarı seviyesi hedeflemektedirler. Çaba sarf etme eğilimi olan okul çocukları yeni ve daha zor görevle karşısında kendilerini hazır hissetmektedirler. Çaba sarf etme eğilimi olmadan zor görevler başarılmaz. Bu bakımdan çaba sarf etme eğilimi önemli bir motivasyonun unsurudur.

Öğrenme isteği ve çaba sarf etme eğilimi nasıl ölçülebilir?

Proje çalışanlarımızın okul ziyareti sırasında çocuklara cevaplamaları için kısa bir anket verilmiştir. Anketteki sorular eğitimli bir anket görevlisi tarafından çocuklara okunulmuştur. Çocuklar 'doğru değil', 'pek doğru değil', 'oldukça doğru' ve 'doğru' seçeneklerinden oluşan bir skala ile anket sorularına cevap vermişlerdir. Anketin bir kısmını *Resim 3*'te bulabilirsiniz. Söz konusu ankette aşağıdaki ifadelerin değerlendirilmesi istendi:

Çaba sarf etme eğilimi için:

'Çok zor ödevleri de çözmeye çabalyorum.'

'Bir şey bana zor geliyorsa hemen vazgeçiyorum.'

'Ders çalışırken çaba göstermeyi sevmiyorum.'

Öğrenme isteği için:

'Ders çalışmaktansa oynamayı tercih ediyorum.'

'Derse istekle katılıyorum.'

'Ders zevkile zevk almıyorum.'

Öğrenme isteği ve çaba sarf etme eğilimi, ikinci ve üçüncü sınıfta ne kadar belirgindir?

Çocukların çoğunluğu ders çalışmaya olumlu bakmaktadır. İkinci sınıftayken çocukların sadece yüzde 9'u derse sevmeyerek katıldığını, oynamayı tercih ettiği ve ders çalışmaktan pek zevk duymadığını belirtmiştir. Üçüncü

eğilimlerini değerlendirebilmekte ve böylelikle ilkokul dördüncü sınıftan sonra gerçekleşen yeni okul türüne geçiş dönemini mercek altına alabilmekteyiz.

İlkokuldaki öğrenme isteği ve çaba sarf etme eğilimini neler etkilemektedir?

Güncel eğitim tartışmalarında çocukların gelişimini önemli derecede etkileyen faktörler tartışılmaktadır. Örneğin çocuğun cinsiyeti, sosyal ortamı, kökeni ve özellikle son yıllarda anaokulu ve ailede gerçekleşen okul öncesi eğitimin kalitesi gibi faktörler. BİKS verilerinin ışığı altında bu faktörlerin

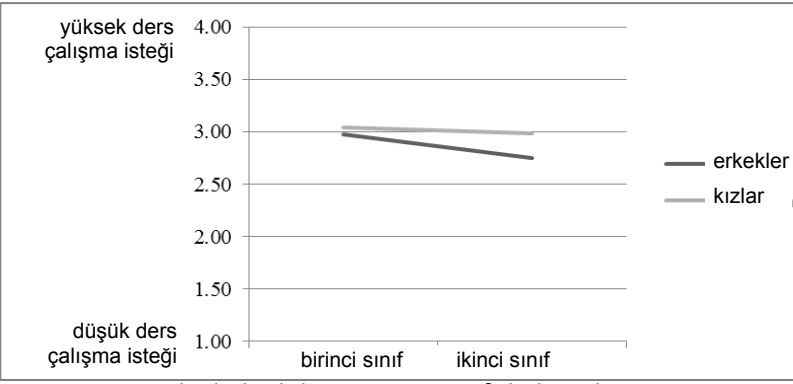
2. Hier ist deine Einschätzung gefragt.				
	stimmt nicht	stimmt eher nicht	stimmt eher	stimmt
Wenn mir etwas schwer fällt, gebe ich schnell auf.	☐	☐	☐	☐
Ich versuche, auch ganz schwierige Aufgaben zu lösen.	☐	☐	☐	☐
Ich strengte mich ungern an beim Lernen.	☐	☐	☐	☐

Resim 3: Okul çocuklarına yöneltilen anketin bir kısmı

sınıftayken bu oran yüzde 20'ye ulaşmıştır. Aynı sonuç başka araştırmalarda da görülmüştür. Öğrenme isteği ilkokul yıllarında azalmaktadır. Buna rağmen çocukların yüzde 80'i hala ders çalışma isteği göstermektedir. Çaba sarf etme eğilimi konusunda ise ters yönde bir gelişme görülmektedir. İkinci sınıftaki çocukların yaklaşık yüzde 7'si yorucu ve zor ödevleri yapma konusunda çaba sarfederken, üçüncü sınıftakilerin sadece yüzde 5'i aynı eğilimi göstermektedir. Uzun araştırmalarımızın sayesinde yakında dördüncü sınıftaki çocukların da

öğrenme isteği ve çaba sarf etme eğilimi üzerindeki etkileri ilk olarak ikinci sınıfta araştırılmıştır. Bu bağlamda aşağıdaki unsurlar gözlenmiştir.

Kızların öğrenme isteği erkeklerinkine oranla daha yüksek. Bu farklar, cinsiyet stereotiplerinden kaynaklanabilmektedir. Muhtemelen çocuğun örnek aldığı ebeveyn, eğitimci ya da öğretmen gibi önemli kişiler bilerek ya da bilmeyerek tipik erkek ya da kadın rollerini çocuklara aktarmaktadırlar. Böyle stereotipleri çocuklara aktarmamak için kişiler kendi düşünce yapılarını bilinçli bir şekilde gözlemlemelidirler. Bunun

Resim 4: Cinsiyete bağlı olarak ikinci ve üçüncü sınıftaki ders çalışma isteği

tutumlarını da etkilemektedir (Resim 5'e bakınız). Burada yüksek kaliteden kastedilen anaokulunun okullandırılması değil, aksine çocuğun kendisini iyi hissetmesini hedefleyen,

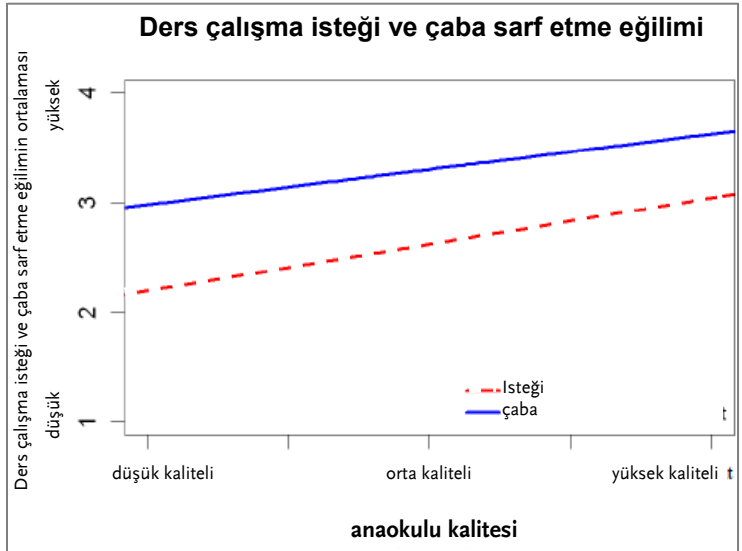
dışında Resim 4 erkeklerin öğrenme isteğinin kızlarınkine oranla zaman geçtikçe daha çok azaldığını göstermektedir.

Göçmen kökenli çocukların, ana dili Almanca olan çocuklara göre ders çalışma isteği daha yüksektir. Eğer dil engelleri varsa bu göçmen kökenli çocukların öğrenme isteğini azaltmaktadır.

Kaliteli anaokuluna gitmiş olan çocuklar ikinci sınıfta daha fazla öğrenme isteği ve çaba sarf etme eğilimi göstermiştir. Yüksek kaliteli anaokulu çocukların yalnızca sosyal ve bilişsel yeteneklerini teşvik etmekle (örneğin çocukların diğer çocuklarla olan ilişkilerinin ya da erken dilsel ve matematiksel yeteneklerinin teşviki) kalmayıp, aynı zamanda okul ve öğrenme konusundaki

güvenilir ve çocuğun gelişimini odaklanmış bir eğitimin, terbiyenin veya bakımın verilmesidir. Bunlar öğrenme isteğini kalıcı bir şekilde arttırmakta ve okul ve öğrenme konusu karşısındaki tutumunu pozitif bir şekilde geliştirmektedir.

Anaokulu döneminde aileleri tarafından desteklenmiş olan çocuklar ilkokulun ikinci sınıfında hem daha fazla öğrenme isteği ve hem de çaba sarf etme eğilimi göstermiştir. Çocuğun ilk deneyimlerini yaşadığı bir

Resim 5: Anaokulu kalitesi bağlı olarak ikinci sınıftaki ders çalışma isteği ve çaba sarf etme eğilimi

çevre olarak aile şüphesiz çocuğun gelişimini büyük ölçüde etkilemektedir.Çocuklarda yazılı ve sözlü dilin desteklenmesi çocuğa okuma, yazma ve öğrenmenin genel olarak zevkli faaliyetler olduklarını gösterebilmektedir. Çocuklarda yazılı ve sözlü dilin desteklenmesi örneğin onlara kitap okuma şeklinde, aynı zamanda dış dünyanın oyuncaklar, çocuk kitapları veya yetişkin kitapları aracılığıyla enteresan hale getirilmesi şeklinde gerçekleşebilmektedir.

Sonuç

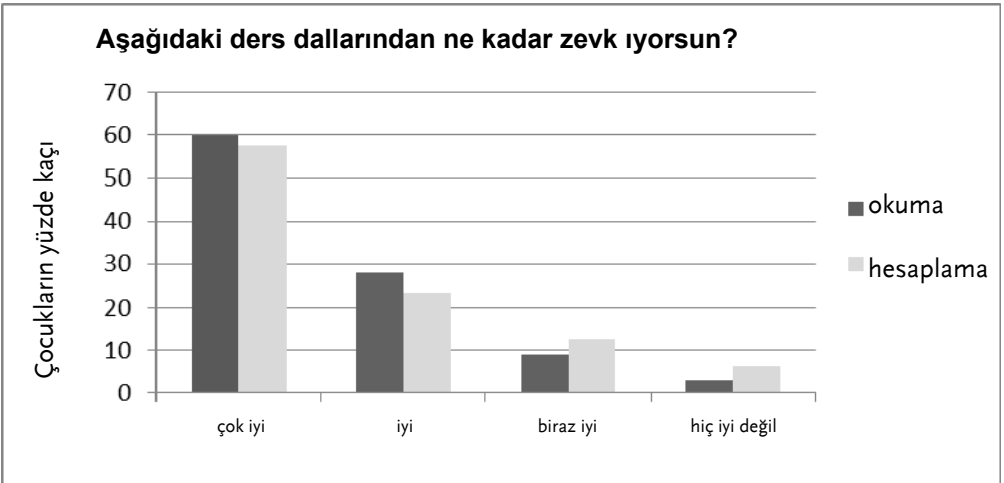
Çocuklar anaokulundan ilkokula bir sürü farklı tecrübeler getirmektedir. Çocukların öğrenme konusu ile ilgili geliştirdikleri tutumları sadece örneğin çocuğun cinsiyeti gibi kişisel özelliklerinden etkilenmemektedir. Çocuğun anaokulunda ve ailede desteklenmesi, onun okul ve öğrenme ile ilgili tutumlarını geliştirebilmekte ve kalıcı bir şekilde etkileyebilmektedir.

Öğrenme isteği ve ilgi okumayı ve hesaplamayı ne kadar geliştirmektedir?

Çocuğum daha iyisini başaramıyor mu yoksa yeterince çaba sarf etmiyor mu? Bu soru ilkökulda sorunlar meydana gelir gelmez hem ebeveynleri meşgul etmektedir, hem de öğretmenleri. Okul için ne kadar çaba sarf ediyorsun sorusu çocuklara yöneltiliğinde verdikleri cevap yukarıda açıklanmıştır.

Bizim ilgimizi çeken bu temel tutumun veya motivasyonun okuma veya hesaplama yeteneklerini ne ölçüde etkilediğidir. Aynı zamanda çocukların bu iki öğrenme şekline ne kadar zevk duyduğunu ve bu ilginin öğrenme artışını nasıl etkilediğini bilmek istedik. Bu arada bu iki öğrenme şekline büyük bir heyecan duyulduğu anlaşılmıştır. *Resim 6*'da görüldüğü gibi okul çocuklarının yarısından fazlası okuma ve hesaplama çok hoşlandıklarını ifade etmiştir. Genel olarak okuma hesaplama az bir farkla daha çok sevilmektedir.

Okuma ve hesaplama alanlarındaki yetenekleri doğru değerlendirebilmek için

Resim 6: İkinci sınıftaki okuma ve hesaplamanın öznel değerlendirilmesi

çocuklardan ikinci ve üçüncü sınıfta (birden dördüncü sınıfa kadar olan bilgi seviyesine uygun) bir okuma bilmecesi ve çeşitli hesaplama ödevleri çözmeleri istenmiştir. İlkokulun ortalarında beklenildiği gibi çocukların okuma ve hesaplama yeteneklerin açık bir şekilde birbirinden farklıdır. Çocuklar farklı ön bilgilere, ilgilere ve yeteneklere sahip olduğu için bazıları okuma ve hesaplama konusunda biraz daha gelişmiş durumda, bazıları ise daha az gelişmiş durumdadır. Ortalama olarak ikinci sınıftan üçüncü sınıfa geçiş ile okuma ve hesaplama yeteneklerinde açık bir gelişme görülmektedir.

Bununla ilgili bir bağlantı kurmak mümkündür. Sorularımızda çaba sarf ettiğini ve severek ders çalıştığını belirten çocukların çoğunluğu, az çaba gösterdiğini ve severek ders çalışmadığını diyen çocuklara göre okumakta ve hesaplamakta daha iyidir. Temel olarak denilenebilir ki pozitif bir motivasyon başarı ile bağlantılıdır. Aynı zamanda ders çalışmayı pek sevmediği ve pek çaba sarf etmediğini bildiren birkaç çocuk buna rağmen ortalamanın üstünde başarı göstermiştir. Aynı şekilde tam tersine severek ders çalıştığını ve çaba sarf ettiğini ifade eden bazı çocuklar, buna rağmen diğer çocuklara kıyasla yine de daha az başarılı olduklarını ifade etmiştir.

Okuma ve hesaplamada gösterilen ilgiye baktığımızda çocuğun okumayı sevip sevmemesinin, okumadaki başarısını büyük ölçüde etkilediğini gözlemledik. Aynı durum hesaplamada da gözlemlenmektedir. Demek ki ilgi çocuğun daha fazla öğrenmesinin bir sebebi olabilmektedir.

Ebeveyn olarak bilmelisiniz ki çocuklarınızın severek ders çalışıp severek

çaba sarf etmeleri onların gerçekte göstermiş oldukları başarısı ile düşük oranda bağlantılıdır. Genel yetenekleri yanında öğrenme artışını asıl etkileyen çocuğun ilgidir.

Öğrenme gelişimini etkileyen önemli bir faktör öğrencilerini eşit derecede motive eden ve yüksek kalitede ders işleyen öğretmenlerdir. Nihayet çocuğun gelişimini etkileyen en önemli faktör yine de ebeveynlerdir. Ebeveynler ev ortamında çok çeşitli yollarla çocuklarını teşvik edip destekleyebilmektedir. Aynı zamanda çocukların ders çalışma, okuma ve hesaplama isteklerini arttırabilmektedir.

Muhatap kişiler:

- Claudia Karwath, Dipl.-Soz.
Tel.: 0951/863-2797
- Christoph Homuth, Dipl.-Soz.
Tel.: 0951/863-2747
- Dr. Christian Lorenz
Tel.: 0951/863-2070

Geçmişe ait BİKS Günceli internet sayfamızdaki 'Informationen' adlı pencerede bulabilirsiniz:

www.biks-bamberg.de